

היום נלמד בעזרת ה':

כתובות דף מד

אמר מר: הגמרא חוזרת לדברי רב הונא לעיל - הוציאה עליו שני כתובות וכו' יכולה לגבות רק כתובה אחת איזה מהן שתוצה וכו'.

דאמר רב נחמן שני שטרות היוצאין בזה אחר זה: שני שטרות מכירה של שדה אחת, כלומר ראובן שמכר שדה לשמעון וכתב שטר מכירה אחד בניסן ושטר נוסף בסיון, הדין הוא שהשטר השני ביטל את השטר הראשון, והקונה גובה רק מהלקוחות שלקחו מהמוכר לאחר כתיבת השטר השני. נמצא שרב הונא הסובר שאפשר לגבות מאיזה שטר שרוצה חולק על רב נחמן הסובר שרק השטר השני כשר.

דחייב: רב נחמן מודה שאם הוסיף בשטר השני עץ דקל שלא היה כתוב בשטר הראשון ששני השטרות כשרים, לפי שאת השטר השני הוא כתב רק בגלל התוספת של הדקל ולא בכדי לבטל את השטר הראשון, ואם הוא רוצה לגבות מהשני יגבה את השדה וגם את הדקל שבא בתוספת, ואם ירצה לגבות מהראשון יגבה רק את השדה ללא הדקל. וגם במקרה שלנו (= שני כתובות) הוא כתב לה בכתובה הראשונה את המאתיים שהוא חייב לה ובשניה כתב לה את התוספת כתובה, ובזה גם רב נחמן מודה ששניהם כשרים.

הגמרא דנה בדברי רב נחמן:

גופא... פשיטא ראשון במכר וכו': פשוט שאם בשטר הראשון כתוב שהוא מכר לו את השדה, ובשטר השני כתוב שהוא נתן לו אותה במתנה, שהשטר הראשון לא בטל (אפילו אם לא הוסיף כלום בשטר השני), לפי שאת השטר השני הוא כתב לו רק כדי ליפות את כוחו שלא יהיה לו דין 'בר מצרא'. ביאור: המוכר את הקרקע שלו למישהו אחר, יכול חברו שהקרקע שלו סמוכה לו לתת לקונה את דמי הקרקע ולסלק אותו משם, אבל הוא לא יכול לסלק אותו אם הוא קיבל את הקרקע במתנה, ולכן המוכר כתב לקונה שטר נוסף שבו כתוב שהוא נתן לו את השדה במתנה כדי שלא יוכל בעל השדה הסמוכה לו לסלק אותו.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

וכל שכן אם השטר הראשון הוא שטר מתנה והשני שטר מכר שהשטר הראשון לא בטל (אפילו אם לא הוסיף כלום בשטר השני), לפי שהוא כתב את השטר השני לאחריות שאם שהבעל חוב יקח את השדה מהקונה (עבור החוב שהמוכר חייב לו) הקונה יקבל את מעותיו בחזרה מהמוכר. (רק לשטר מכירה יש אחריות ולא לשטר מתנה).

אלא רב נחמן דיבר רק במקרה ששני השטרות של מכר או ששניהם של מתנה, שאז השטר השני ביטל את הראשון.

מאי טעמא? הגמרא מבררת מדוע?

פרם מבאר: בזה שהוא מוציא את השטר השני הוא מודה שהראשון מזויף, והוא הסכים לקבל ממנו שטר שני מאוחר יותר כדי שיוכל לגבות נכסים משועבדים מהזמן הכתוב בשטר השני.

רב אחא מבאר: בזה שהוא מוציא את השטר השני הוא מראה שהוא מחל על השיעבוד של השטר הראשון.

ההבדל בין השיטות:

1. **אורועי סהדי:** לפרם העדים החתומים על השטר הראשון פסולים, לפי שהם חתמו על שטר מזויף. לרב אחא הם כשרים, לפי שהם חתמו על שטר כשר אלא שהוא מחל.

2. **לשלומי פירי:** הפירות שהקונה אכל בין השטר הראשון לשני. לפרם עליו לשלם, לפי שהוא מודה שהשטר הראשון מזויף וא"כ אכל שלא כדין. לרב אחא אינו צריך לשלם.

3. **לטסקא:** לפרוע למלך את מס הקרקע בין זמן השטר הראשון לשני. לפרם על המוכר לשלם את המס שהרי השטר מזויף ואז השדה היתה עדיין שלו. לרב אחא על הקונה לשלם שהרי השדה כבר היתה אז שלו.

*

הגמרא חוזרת למחלוקתם של רב הונא ורב אסי לעיל:

מאי הוה עלה דכתובה: ממתי היא יכולה לגבות כתובתה מנשים משועבדים, מזמן האירוסין או מזמן הנישואין?

משנה: הגיורת שנתגיירה בתה עימה: נערה המארוסה שזינתה מיתתה בסקילה כנאמר "וְהוֹצִיאוּ אֶת הַנְּעָרָה אֶל פֶּתַח בַּיִת אָבִיהָ וְסָקְלוּהָ אֲנָשֵׁי עִירָה בְּאֲבָנִים וּמָתָה כִּי עָשְׂתָה נְבִלָה בְּיִשְׂרָאֵל".

גיורת שהתגיירה יחד עם ביתה הקטנה (ונמצא שהיתה הורתה ולידתה שלא בקדושה), ולאחר מכן כשגדלה הבת והיתה לנערה היא התארסה וזינתה – מיתתה בחנק ולא בסקילה, (ואפילו כשהתגיירה פחותה מבת ג' שנים שבתוליה חוזרים). משום שנאמר בפסוק הנ"ל "כִּי עָשְׂתָה נְבִלָה בְּיִשְׂרָאֵל" ולא גיורת.

וכן אין לה דין 'פתח בית האב' - כנאמר בפסוק הנ"ל שבת ישראל ממיתים אותה בפתח בית אביה, ולא גיורת.

וכן אין לה דין מאה סלע – כנאמר בפסוקים לעיל שם שאם הבעל שיקר בטענתו שלא מצא לה בתולים הוא צריך לשלם לה מאה כסף (כי הפרשה הזו מדברת רק בבת ישראל).

היתה הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה: שאימה התגיירה בין ההריון ללידה – מחד היא נסקלת, אבל מאידך אין לה פתח בית האב ולא מאה סלע. דינים אלו נלמדים מפסוקים בגמרא.

היתה הורתה ולידתה בקדושה: היא כבת ישראל גמורה.

יש לה אב ואין לה פתח: במקרה ואביה 'הומלס' חסר בית - היא נסקלת, אפילו שאי אפשר לסקול אותה על פתח בית אביה. וכן אם יש לאביה בית אלא שהוא מת ונמצא שיש לה פתח בית האב אבל לא אב – מיתתה בסקילה.

גמרא: מנא הני מילי: מניין הדינים המיוחדים בנערה מאורסה שזינתה כשהורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה?

דאמר קרא ומתה: בפסוק הנ"ל "וְסָקְלוּהָ אֲנָשֵׁי עִירָה בְּאֲבָנִים וּמָתָה" ומילה זו מיותרת שהרי ברור שאם סוקלים אותה היא מתה, אלא מכאן לומדים למיתה של סקילה במקרה נוסף – להורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה.

אי הכי מילקא: אם כן מדוע במקרה שבעלה שיקר, אין לה מאה כסף ולא מלקות לבעל השקרן? והתשובה היא שהפסוק ריבה רק 'מיתה' נוספת ולא עונשים אחרים.

ואימא לרבות הורתה: אולי הפסוק בא לרבות את אחד משני המקרים הנוספים שבמשנה?

אם כן בישראל מאי אהני ליה: הרי בפסוק שם נאמר 'בְּיִשְׂרָאֵל' ומזה לומדים למעט גיורת, ובהכרח שממעטים הורתה ולידתה שלא בקדושה, ואילו מ'וְנִמְתָּה' מרבים הורתה שלא בקדושה ולידתה בקדושה.

*

המוציא שם רע על היתומה: בעל שמוציא שם רע על אשתו היתומה שאין לה בתולים, פטור מלתת לה מאה כסף. משום שנאמר 'וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶּסֶף וְנָתְנוּ לְאָבִי הַנְּעֶרָה' וליתומה אין אבא.

ואם מאן ימאן אביה: פסוק זה נאמר במפתה, שאם האבא אינו מעוניין להשיא לו את ביתו - המפתה צריך לשלם 50 כסף. מריבוי המילה 'מאן' לומדים שלא רק אם האבא ממאן, אלא אפילו אם האבא מת והבת ממאנת להינשא לו, הוא צריך לשלם לה את הכסף.

והרי 'מפתה' לומד מ'אונס' שאת הכסף צריך לשלם לאב, ובכל אופן מוכח מהברייתא הזו שגם כשאין אב הוא חייב לשלם את הכסף ליתומה. והוא הדין למוציא שם רע?

הוא מותיב לה: הוא שהקשה את הקושיא מתרץ גם את התירוץ: הברייתא מדברת כשבא עליה המפתה ואחר כך היא התייתמה, שמכיון שהוא התחייב לשלם את הכסף בחיי האב הוא צריך לשלם אותו גם לאחר מותו. אבל באמת אם הוא היה מפתה אותה לאחר מות האב, הוא היה פטור משלם. והוא הדין במוציא שם רע לאחר מות האב שפטור.

רבא אמר חייב: רבא חולק וסובר שהמוציא שם רע לאחר מיתת האב חייב לשלם את הכסף. הוא לומד זאת מהברייתא האומרת שמהפסוק של מוציא שם רע 'כִּי הוֹצִיא שֵׁם רָע עַל בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל' לומדים דוקא בתולת ישראל ולא בתולת גרים.

והרי גיורת נחשבת כיתומה שאין לה אב [התורה הפקירה את זרעם של הגויים להיחשב כבהמות שאינם מתייחסים אחר הוריהם שנאמר 'וזרמת סוסים זרמתם']. וממילא אם מפתה משלם ליתומה ישראלית - מובן מדוע צריך פסוק למעט בתולת גרים שלא משלם לה. אבל אם מפתה לא משלם ליתומה ישראלית - ודאי שלגיורת הוא לא אמור לשלם, ומדוע צריך פסוק על כך? אלא בהכרח שחייב לשלם ליתומה.

*

המוציא שם רע על הקטנה: פטור מלשלם מאה כסף, כי בפסוק הזה נאמר באופן מיוחד "וְעָנְשׁוּ אֹתוֹ מֵאָה כֶּסֶף וְנָתַנּוּ לְאָבִי הַנְּעֵרָה" בכתיב מלא ('נערה'), שלא כבשאר המקרים שבפרשה שנאמר נערה בכתיב חסר ('נער'), ללמד שכאן מדובר בנערה ולא בקטנה.

מתקיף לה רב אחא בר אבא: וכי אם לא היה כתוב 'נערה' בכתיב מלא היינו סוברים שמדובר גם בקטנה, והרי אם נמצא אמת בדברי הבעל שהיא זינתה סוקלים אותה, ולא יתכן לומר שמדובר בקטנה כי קטנה אינה בת עונשין?

אלא הכתיב המלא של 'הנערה' בא ללמד שבכל מקום שכתוב בתורה 'נער' בכתיב חסר מדובר גם בקטנה, ודוקא כאן שכתוב 'נערה' בכתיב מלא מדובר בנערה שהיא בת עונשין ולא בקטנה שאינה בת עונשין כאמור.